

Češi v Chorvatsku

Barbora Žáková, Kamila Fléglová, Tereza Bílá, Tereza Přecechtělová

Úvod a cíl práce

Češi se na území dnešního Chorvatska dostávají od 18. století, kdy je lákala především kvalitní orná půda, které byl v Českých zemích nedostatek a určité výhody a daňové úlevy, které jim byly poskytnuty. Stěhování však trvalo téměř 150 let. Od první poloviny 20. století se však počet Čechů žijících v Chorvatsku poměrně snižuje. I přes to si Češi dokázali uchovat určité tradice a bohatou spolkovou činnost, která účinně zabraňuje jejich asimilaci.

Cílem semestrální práce je seznámit čtenáře s českou menšinou žijící v Chorvatsku, popsat jejich historii, funkci spolků a jejich působení a přiblížit různé akce, které tato menšina v Chorvatsku pořádá. Popsat, jak se česká menšina vyčleňuje a jak si udržuje své místo v rámci chorvatské majority. Součástí je i pohled chorvatské majority na českou minoritu.

Odkaz na prezentaci:

https://www.canva.com/design/DAE8XIQGa4U/88RQle_xqyhpZ799IpocWA/view?utm_content=DAE8XIQGa4U&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

Hlavní výzkumná otázka

Hlavní výzkumnou otázkou naší seminární práce je zjistit, jaká je identita a charakteristika české menšiny žijící na území Chorvatské republiky, jak je vnímána chorvatskou majoritou a jak na ně pohlíží Češi žijící v České republice.

Podotázky

1. Jak vnímají Češi v Chorvatsku českou a chorvatskou historii?
2. Jak jsou Češi v Chorvatsku spokojeni se svým tamějším životem?
3. Jakou funkci zastávají české spolky v Chorvatsku?
4. Jaké kulturně-společenské akce česká menšina v rámci spolků pořádá?
5. Jaký je pohled chorvatské majority na českou menšinu?

Literární rešerše

O tom, jak české menšiny na území dnešního Chorvatska vnímají svou minulost, pojednává ve své studii Češi si vždy vybrali správnou stranu. Rodinné generační vzpomínání krajanů v Chorvatsku a

státní politika paměti, která vyšla v roce 2018 v Národopisném věstníku, Michal Pavlásek. Autor zmiňuje, že na území dnešního Chorvatska začali lidé z českých zemí přicházet v 19. století. Je zmiňována také role Československé brigády Jana Žižky z Trocnova, která byla za druhé světové války největší menšinovou protifašistickou jednotkou v Evropě, vedla partyzánský boj na území bývalé Jugoslávie, a ve které příslušníci české menšiny bojovali. V 90. letech 20. století probíhala v bývalé Jugoslávii občanská válka, která se výrazně dotkla i Daruvarska, kde se česká menšina vyskytovala. Češi se tehdy přidali do chorvatského vojska, aby bojovali proti Srbům. Autor uvádí, že oba výše zmíněné válečné konflikty jsou v současné době příslušníky české menšiny aktivně připomínány. Vzpomínání ale probíhá primárně v rámci rodin a do veřejného života tolik nezasahuje. Dle uvedených slov se česká menšina soustředí primárně na svou tradiční kulturu a své postavení neberou jako primárně politické.¹⁾

Jasna Skotáková ve své studii Interkulturní komunikace Daruvarských Čechů pojednává mimo jiné také o místním životě české menšiny v chorvatském Daruvarsku a to především z pohledu jazyka. Autorka uvádí, že jsou příslušníci české menšiny většinou bilingvní. Hovoří tedy jak českým jazykem, tak chorvatsky a volba jazyka záleží především na situaci. Český jazyk se zde ale proměňuje a lehce se asimiluje s chorvatštinou. Výzkum, který autorka prováděla, také ukázal, že je minorita v interkulturní komunikaci poměrně zkušená a respondenti uvedli, že jazyk není něčím, co by obě kultury výrazně odlišovalo. Vzájemné soužití Čechů a Chorvatů je tedy bezproblémové. Zároveň je ale čeština v této oblasti nazvána jako "lingua franca". Hovoří jí zde totiž i někteří Bosňané, Srbové nebo Maďaři, a tak je český jazyk také pojítkem mezi českou minoritou a ostatními kulturami. I když se český jazyk nejvíce zachoval na venkově, což nejspíše souvisí s tím, že Češi zde měli dlouhou dobu výsadní postavení převážně ve venkovských oblastech.²⁾

Tradicemi české menšiny v Chorvatsku se zabývá Tea Turk ve své bakalářské práci Identita českých komunit v Chorvatsku v první polovině 20. století. Díky procesu asimilace a akulturace některé původní české zvyky slábnou a s tím i zájem o mateřský jazyk. Kultura krajanů se liší s tím, zda bydlí na venkově či ve městech – venkovské zvyky úzce souvisely s tím, že lidé pracovali v zemědělství, a proto jejich tradice byly ve velké míře ovlivňovány ročním cyklem. Mezi původně české zvyky, které s časem vymizely, patřilo například řezání barborek. Tradice, která se však stále dodržuje, je příprava štědrovečerní večeře. Nejstarší a největší slavností české menšiny jsou Dožínky. Není jisté, zda je tento zvyk původem z ČR, nebo je to „vynález“ krajanů.³⁾

O funkci českých spolků v Chorvatsku pojednává Jana Kočí se ve své disertační práci Cesta k zachování národní identity chorvatských Čechů na Daruvarsku od počátku 20. století do současnosti. Českou menšinu pokládá za jednu z nejlépe organizovaných komunit, jelikož založili velkou spoustu institucí a besed. Dnes je v Chorvatsku českých besed 32, které jsou úzce propojeny i s českými školami, které jsou zde zakládány a podporovány chorvatským systémem. Škola je zde úzce propojena s kulturním životem české menšiny a velmi výrazně ho podporuje. Jedná se například o folklórní či jiné hudební nebo dramatické či literární spolky. Tato kulturní činnost je také motivací pro děti, aby se učili český jazyk a prostřednictvím různých kulturních aktivit měli blíže k české kultuře.⁴⁾

Metodologie

Data byla získávána pomocí kvalitativního výzkumu. Ten je charakteristický zkoumáním daného problému do hloubky, kdy se badatel mimo jiné snaží odhalit, jaký význam přikládají jedinci určité sociální realitě, a na základě tohoto postupu vytvořit nové teorie a hypotézy. Zkoumaný vzorek bývá většinou složen z poměrně malého počtu jedinců, což umožňuje zkoumání daného problému detailněji. Mezi nejčastější metody patří narativní interview, zúčastněné pozorování či analýza

dokumentů.

V práci byly použity metody polostrukturovaného a strukturovaného rozhovoru. Strukturovaný rozhovor má jasně stanovené otázky, podle kterých výzkumník při rozhovoru postupuje, u polostrukturovaného rozhovoru má výzkumník možnost s otázkami hýbat a přizpůsobovat situaci. Rozhovory byly prováděny s každým informátorem zvlášť, proto se jednalo o individuální rozhovory.⁵⁾

Samotné rozhovory byly vedeny za pomoci telefonní a internetové komunikace, jelikož bylo zpočátku těžší se s informátory spojit. Rozhovory byly uskutečněny jak s příslušníky české minority v Chorvatsku, tak s příslušníky chorvatské majority.

Informátoři

- Informátor č.1 → žena, 41 let, pracující v Jednotě, žijící i narozena v Daruvaru
- Informátor č.2 → žena, 68 let, pochází a žije v Daruvaru, spisovatelka
- Informátor č.3 → muž, 79 let, narozen a žije v Chorvatsku, Daruvar, spisovatel
- Informátor č.4 → muž, 53 let, narozen a pracující v Chorvatsku, Záhřeb, Chorvatsko, pedagog, překladatel
- Informátor č. 5 → žena, 40 let, narozena v Chorvatsku, učitelka
- Informátor č. 6 → muž, 45 let, narozen v Chorvatsku, Umag, podnikatel

Praktická část

1. Vnímání české a chorvatské historie ze strany Čechů v Chorvatsku

První Češi se na území dnešního Chorvatska dostávali již v 18. století, ale stěhování trvalo po dobu téměř 150 let. Proti hrozbě Osmanských Turků byla na konci 17. století v příhraničí Habsburské monarchie vytvořena Vojenská hranice a v polovině 18. století se na Slavonskou sekci této hranice dostávají první Češi, kteří byli většinou nemajetní.⁶⁾

Vojenská hranice byla pásmem na hranicích Habsburské monarchie, která existovala více než 350 let. Nejdelší hranice, nacházející se v jižní části Chorvatska, plnila svůj účel mezi lety 1522 - 1881. Hranice byla dále v 18. a 19. století rozdělena na devět okresů. Nejstarší chorvatské a slavonské vojenské pohraniční okresy, které existovaly mezi lety 1522 - 1881, dále Hranice u hranic Dunaje, Tisy, Maruše a Sávy, kde plnily svůj účel mezi lety 1702 - 1751, do této skupiny spadala i Banátská Vojenská hranice mezi lety 1751 - 1873, Transylvánská Hranice v letech 1762 - 1851 a prapor Šajkaš existující mezi lety 1763 - 1873. Hranice byla založena k obraně šlechtického majetku Vnitřních Rakous a nakonec sloužila k zastavení osmanských armád, které pronikaly do Habsburské říše. Osadníci této Hranice užívali různá privilegia v podobě tzv. pozemkových přidělů a výměnou za trvalou vojenskou službu a věrnost byli osvobozeni od nevolnictví. Vojenská hranice byla rozpuštěna v roce 1881. Hlavními faktory, které k rozpadu přispěly, byl úpadek Osmanské říše, narůstající nacionalismus a zrušení nevolnictví.⁷⁾

Postupně se na území stěhovali i lidé zámožnější. Hlavní motivací byla kvalitní půda pro zemědělství, avšak život ve Slavonii nebyl jednoduchý, jelikož byla tato oblast po odchodu Turků ve špatném stavu. Přistěhovalci tak měli pomoci k opětovnému hospodářskému rozvoji této oblasti. Právě Češi byli známí jako dobří hospodáři a jelikož byl v Českých zemích nedostatek kvalitní orné půdy a objevovaly se i jiné problémy (morová epidemie, sociální nepokoje aj.), využívala jich spousta možností stěhování

v rámci monarchie, kterou povoloval patent Josefa II.. Na stěhování Čechů měl vliv i rod Jankovičů, především kníže Isidor Jankovič, který vlastnil mimo jiné i půdu v okolí Daruvaru. Poslední přistěhovalecká vlna končí na začátku 20. století a od té doby se počet krajanů snižuje.⁸⁾



9)

Nejstarší českou vesnicí na území dnešního Chorvatska je Ivanovo Selo. Další ryze českou vesnicí jsou Končence. Do Daruvaru přicházeli první Češi v první polovině 19. století na pozvání rodiny Jankovičů.

10)

O událostech 20. století jsme se nejvíce dozvěděly od informátora č. 3. Ten se rozpovídal o tom, že se po vzniku Československa v roce 1918 velká část Čechů chtěla vrátit zpět, jelikož do té doby patřilo jak území Chorvatska, tak Čech pod Rakousko-Uhersko. O nově příchozí Čechy však nebyl v Československu zájem, jelikož nově příchozí byli především obyvatelé vesnic a na území Československa nebyl dostatek orné půdy. Proto se vracela spíše inteligence a lidé z měst. Československá vláda vytvořila dohodu s jugoslávskou vládou, aby si zdejší Češi mohli ponechat československé občanství. O jugoslávské Čechy a Slováky se staral Československý svaz, který byl založen roku 1921 a zabránil úplné asimilaci Čechů s Chorvaty.

Podle výpovědí informátora č. 3 měli zdejší Češi velmi dobrou povědomost o českých dějinách. Učili se hodně o "tatíčku Masarykovi". Informátor také zmiňuje svého dědečka, který prý snil o "zlaté Praze" a chtěl ji alespoň jednou vidět, bohužel se tak ale nestalo. Vědomosti o české historii také posiloval český týdeník Jugoslávští Čechoslováci. Informátor popsal silné vlastenectví tehdejších Čechů takto "Tehdejší Češi byli tělem zde, ale srdcem v ČSR."

Silné vlastenectví bylo ještě více posíleno po roce 1935 u české mládeže. Na tom měl zásluhu ředitel hospodářské Prokúpkové školy v Daruvaru Karel Herot, který zakládal besídky pro venkovský dorost. V rámci besídek se konaly přednášky o českých dějinách. Vlastenectví zdejších Čechů bylo tak silné, že po tom, co se dozvěděli o událostech v Mnichově roku 1938, považovali za nevhodné, aby se tančilo, a tak se usnesli, že se nebudou konat taneční zábavy, když český národ takto trpí. Zakládaly se také sběrné akce pro uprchlíky z Československa. Zdejší český tisk psal o všem, co se dělo v Protektorátu. Právě proto, když v roce 1941 vypukla válka i v Jugoslávii, se česká mládež zapojila do boje na straně antifašistického hnutí. Během války po dobu Nezávislého státu Chorvatska, který byl na straně Německa, byly zakázány české školy a spolky.

Po válce se kolem tří tisíc jugoslávských Čechů na povolání československé vlády vrátilo do bývalé vlasti, hlavně do západní části, kde kdysi žily četné německé rodiny. Do roku 1948 byly ještě mezi státními úřady ČSR, Jugoslávie a představitelů zdejšího Československého svazu dobré vztahy. To se ale změnilo z důvodu roztržky mezi vedením jugoslávské vlády a státy Informbyra, mezi kterými bylo i Československo. Byly přerušeny dobré styky mezi dvěma dříve přátelskými státy, což pocítili zvláště zdejší Češi a Slováci, ale i ti, kteří reemigrovali do ČSR. Reemigranti do ČSR byli označováni za Titovy

sympatizanty.

Politická situace se začala postupně zlepšovat koncem 50. let. O veškerých událostech v ČSSR se doslýchalo přes rádio Praha, i když se často nejednalo o pravdivé zprávy. Hlavně po roce 1968 se už i v Jugoslávii vědělo více o poměrech v Československu. Podle našeho informátora tehdy v Jugoslávii nikdo neschvaloval vojenskou intervenci v ČSSR. I on má osobně špatné vzpomínky na tu dobu. „*U nás byla vykonaná částečná mobilizace a tak jsem bezmála jeden měsíc trávil v zákopech.*“

Vztahy mezi československými a jugoslávskými úřady a krajanů se rok od roku zlepšovaly. Mnozí zdejší středoškoláci odcházeli do Československa za studiem. Také odborníci z ČSSR začali dojíždět do zdejších českých spolků a vypomáhali jim v kulturní práci (choreografové, režiséři, učitelé hudby, češtináři...). Do ČSR také jezdili chorvatští učitelé z českých škol.

O znalosti historie příslušníků české minority se rozpovídala Informátorka 2. Ta uvedla, že se zde lidé o historii moc nezajímají a že je naopak překvapuje zájem o historii ze strany Čechů, kteří do Daruvaru přijedou. Především zmínila studenty, kteří se na podobné otázky ptají často, avšak tamější lidé, dle jejích slov, historii nevěnují tolik pozornosti. Podobně odpověděl i Informátor č. 4, který zmínil, že se Češi žijící v Chorvatsku o českou historii skoro nezajímají a o chorvatské vědí pouze z hodin dějepisu.

2. Spokojenost Čechů se svým životem v Chorvatsku

Díky různorodosti informátorů je odpověď na tuto otázku komplikovaná. Z většiny jsou lidé se svým životem spokojeni. Musí se potýkat především s problémy běžného života. Informátorka č. 2 uvedla, že jsou nespokojeni v oblasti platů, jelikož jsou v jejich místě bydliště (Bjelovarsko-bilogorská župa) velmi nízké a snižují tak kvalitu života. Na druhou stranu jim v tomto směru velmi pomáhá znalost českého jazyka vedle chorvatštiny, který jak uvádí informátorka č.1 učí malé děti od narození, aby poté měly v životě lepší možnosti v oblasti zaměstnání. Znalost češtiny jim tedy nabízí větší škálu možností v zaměstnání, třeba i v oblasti turismu, jelikož jak všichni víme, Češi moc rádi jezdí do Chorvatska na dovolenou k moři.

Běžný život v české osadě v Chorvatsku popsala Informátorka č.1. Uvedla, že žijí ve svém domečku v malé vesnici, kde mají zahrádku a mohou si tak pěstovat zeleninu a ovoce a mají tak spoustu času pro sebe a pro svou rodinu. Mají též k dostání domácí potraviny od sousedů v rámci vesničky, které si zrovna nepěstují či nevyrobí, jako například maso nebo mléko.

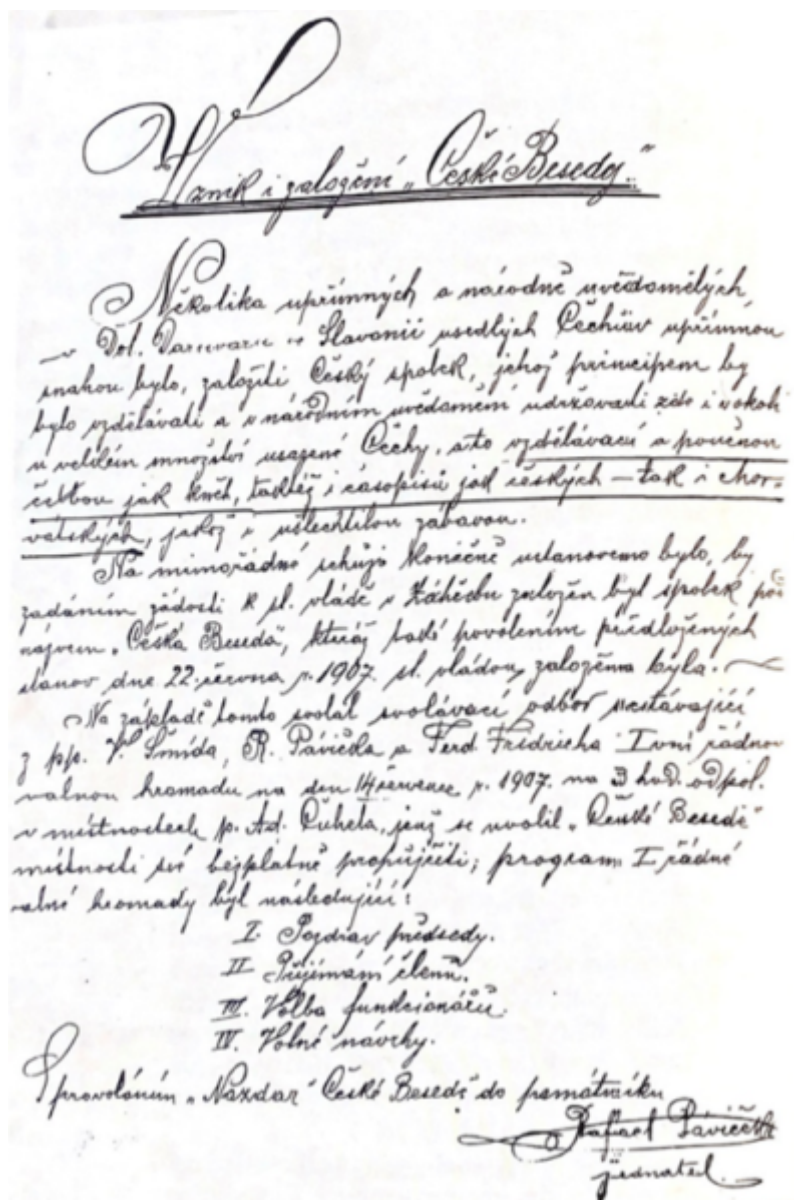
Kontrastem výpovědi informátorky č. 1 je názor informátora č. 3, který uvádí, že se české osady v Chorvatsku postupně rozpadají a spousta mladých lidí se domnívá, že život v České republice je na vyšší úrovni než v Chorvatsku, a proto si hledají pracovní nabídky v ČR, ať už přechodně nebo trvale. Mladí lidé také často osady opouští a odcházejí do velkých měst, kde se asimilují s Chorvaty.

K úpadku českých osad v Chorvatsku udává informátor vlastní příklad. Říká, že když pracoval jako učitel v české osadě Ivanovo – Selo jako mladý, bylo tam kolem 130 žáků, dnes je to pouhých pět. Informátor se obává, že po dokončení školy odejdou bývalí žáci do zahraničí a takto postupně zanikne škola i osada.

3. Funkce českých spolků v Chorvatsku

Detailní informace o Svazu Čechů, který je zastřešujícím sdružením české menšiny se sídlem v Daruvaru, založen v roce 1921 ¹¹⁾, jsme obdrželi od informátora 1. Ten uvedl, že toto zastřešující sdružení menšinové komunity tu nebylo vždy. České besedy, jako menšinové kulturní spolky, se zakládají až od roku 1874, ale neexistovala mezi nimi tehdy žádná spolupráce ani významné kontakty. Zájem o propojení těchto besed se objevilo až po vytvoření Království Srbů, Chorvatů a Slovinců a

později Jugoslávie. Československý svaz, který byl předchůdcem dnešního Svazu Čechů, založili zástupci 36 českých a slovenských spolků v červnu 1921 na zakládajícím shromáždění v Osijeku. Informátor č. 1 doplnil, že poté, co byla za 2. světové války činnost spolků přerušena, byl v roce 1944 Svaz obnoven a jeho sídlem se stal Daruvar. Dnes Svaz Čechů sdružuje 32 českých besed, 2 české základní školy a 2 mateřské školy, novinově vydavatelskou instituci Jednota a kulturní, školní, hospodářské, historické, divadelní, vydavatelské a informační činnosti menšinové komunity. Tyto činnosti organizují a vedou zvláštní pracovní tělesa, rady Svazu Čechů. Informátor č. 4 doplnil, že v roce 2002 byla Svazu Čechů udělena Cena Jana Masaryka Gratias agit za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.



12)

Základem fungování českých folklórních spolků v Chorvatsku je Česká beseda v Daruvaru, která vznikla 14. července 1907. V minulosti bylo hlavní funkcí besedy „vzdělávat a v národním uvědomění udržovat zde i v okolí ve velkém počtu usazené Čechy, a to vzdělávací a poučnou četbou.“¹³⁾

Postupně se k této funkci přidala hudba, přednášky a další kulturní zážitky a vznikly české besedy a spolky jako je známe dnes. V dnešní době se v Chorvatsku nachází více než 30 českých besed a spolků. Díky tomu, že Chorvatsko nyní nabízí české mateřské i základní školy, mohou tyto besedy sloužit především jako zdroj zábavy a udržení kulturního a společenského života v jednotlivých vesnicích.

Informátor č. 3 uvedl, že do krajských spolků se zapojují děti již ve škole a díky tomu se daří stále dodržovat tradice a zvyky této minority. Děti, které se již od malička zapojují do kulturních akcí, se často stávají učiteli v českých školách a zůstávají aktivně zapojeni v besední činnosti. Informátorka č. 1 také označila české školy za jeden z důvodů, proč se češství v Chorvatsku udrželo tolik generací. České školy zde mají podporu jak české, tak i chorvatské vlády, a proto jsou velmi dobře zařízené. Informátorka č. 2 uvedla, že již ve škole se děti zapojují do českých besed a díky tomu se udržují zvyky Čechů v Chorvatsku. Sama ale podotýká, že se tyto zvyky liší od zvyků v České republice, jelikož se mísí se zvyky chorvatskými. Problémem v českých školách ovšem je, že zde velká část lidí upřednostňuje v každodenní komunikaci chorvatštinu na úkor češtiny. Právě jazyk je ale tím, co nejlépe zabraňuje asimilaci české menšiny s chorvatskou majoritou a používání češtiny mezi pedagogickým sborem i na každodenní bázi je tak velmi důležitým aspektem pro udržení české kultury.¹⁴⁾ Minoritní školy přesto zpomalují proces asimilace, jelikož do nich chodí i děti, které mnohdy doma česky nemluví a toto je tak jediná možnost, jak si jazyk udržet. První česká základní škola vznikla v Daruvaru v roce 1922 a byla pojmenována po Janu Amosi Komenském.¹⁵⁾

Informátor č. 4 popsal českou menšinu jako dobře zorganizovanou, což jí umožňuje poměrně úspěšně čelit nevyhnutelné asimilaci. Funkce spolků a škol spatřoval také v péči o kulturní a osvětový život menšiny.

Informátor č. 2 doplnil, že od roku 1922 do druhé světové války vycházel týdeník v českém jazyce, který nesl název Jugoslávští Čechoslováci a od roku 1946 vychází nepřetržitě týdeník Jednota a založeno bylo i stejnojmenné nakladatelství, které mimo jiné vydává i dětský měsíčník Dětský koutek a několik periodik, knih a školních učebnic. Od informátora č. 1 jsme se dozvěděli o Radiu Daruvar, které vzniklo v roce 1968 a které denně vysílá v českém jazyce. Menšinové pořady má i samotná chorvatská televize.

Důležitou činností českých kulturních spolků je divadelní ochotnictví, které v minulosti sloužilo především k uchování českého jazyka a vlasteneckého cítění. Krajské ochotnické divadlo je starší než samotná beseda v Daruvaru. Informátor č. 1 uvedl, že daruvarští Češi uvedli první divadelní hru v mateřském jazyce již v roce 1874 v Záhřebu a na venkově v Lipovci v roce 1890, který je dnešním předměstím Daruvaru. V samotném Daruvaru bylo první představení sehráno v roce 1897. Divadelní přehlídky se konají pravidelně od roku 1989. Setkání českých krajských divadelních souborů probíhá vždy v březnu v Lipovci. Informátor č. 2 popsal, že se během dvou večerů v sále lipoveckého Českého domu vystřídá až 16 ochotnických souborů s asi dvěma sty účastníky.

Podle informací získaných od informátorů se od roku 1997 každoročně zapojuje česká menšina do státního festivalu amatérského divadla RCH, kde si čeští ochotníci získali dobrou pověst. Soubor z Dolan na tomto festivalu opětovně získává vysoká ocenění za hru a režii.

Známé pořekadlo praví: Co Čech, to muzikant. A to platí i pro českou menšinu v Chorvatsku. Dechová a lidová hudba je neodmyslitelnou součástí české tradice. První muzikantský spolek byl založen v roce 1886 muzikanty v Malých Zdencích. Tato tradice se každoročně oslavuje na konci června v Daruvarském Brestově na Přehlídce dechovek. Hosty těchto slavností bývají často známé dechové orchestry z České republiky. Informátor č. 1 uvedl, že při Svazu Čechů působí také Klub výtvarníků, který sdružuje amatérské malíře, pořádá výstavy a výtvarná sympozia. Dále působí také Klub literátů, v němž působí menšinoví básníci a prozaici, kteří pořádají literární setkání a večery poezie. Své umělecké sklony vyjadřují příslušníci menšiny také prostřednictvím rostoucího počtu kreativních sekcí, ve kterých se vyrábějí různé dekorativní a užitkové předměty a suvenýry, což jsme se dozvěděly od informátora č. 4.

4. Kulturně-společenské akce pořádané českou menšinou v rámci spolků

V rámci spolků je pořádáno mnoho kulturně-společenských akcí. Dle informátorů mezi největší akce chorvatské minority patří Dožínky a Vinodar. Největší však vždy neznamená nejoblíbenější, proto je nutné zmínit i několik menších událostí týkajících se především české kultury, hudby a českého jazyka.

Dožínky

Dožínky jsou největší a nejstarší kulturně-společenskou slavností české menšiny v Chorvatsku. Jedná se o oslavu konce žní a radost z toho, že je postaráno o blahobyt na další rok díky dostatečné úrodě. Dožínky jsou pořádány Svazem Čechů v Chorvatsku a Českou besedou Daruvar s tím, že se každý rok mění místo pořádání oslav.¹⁶⁾

Historicky první Dožínky se konaly v roce 1925 právě v Daruvaru, kde se vlastenečtí Češi snažili vzbudit zájem o českou kulturu, tradice, lidové kroje a zvyky. To se jim také podařilo a od té doby byla tato velká společenská událost pořádána každý rok nebo dva, s výjimkou druhé světové války. Dožínky, které byly organizovány v roce 1935 Sdružením venkovské mládeže v Končanici, byly částečně natočeny a tímto vznikl první dokument, který zachycoval život české minority v Chorvatsku.¹⁷⁾ Dožínky jsou slavností, která trvá po celý víkend a má od začátku do konce nabitý program. Informátorka č.1 uvedla, že se Dožínek každoročně účastní a popsala, že během této slavnosti je možné ochutnat plno tradičních receptur české kuchyně, tančit na českou dechovku a lidové písně, či se jen kochat krásnými lidovými kroji, lidovým uměním a folklórem.



18)

Vinodar

Další velkou kulturně-společenskou akcí jsou oslavy vína Vinodar. Jedná se o zábavný vinařský festival, který se v Daruvaru pravidelně koná již od roku 1999 a sjíždí se na něj mnoho vinařů a návštěvníků z širokého okolí. Vinodar však svými historickými kořeny sahá až k nalezení tzv. císařského síťového poháru římského císaře Aurélie, který byl nalezen na území Římského lesoparku kousek od Daruvaru. Tento skleněný pohár pocházející ze 4.století n.l. se stal hlavním symbolem

Vinodaru.¹⁹⁾

Festival trvá několik dní a kromě bohaté nabídky vín a jarmarku tradičních výrobků ho doprovází i různé vzdělávací a odborné přednášky o pěstování vinné révy, zpracování a výrobě vína a jeho uchování.

O festivalu vína se zmínil informátor č.4. Uvedl, že ho několikrát s přáteli navštívil, jelikož jsou velkými milovníky vína. Zmínil také, že atmosféra festivalu je velmi příjemná a program je velmi zajímavý.



²⁰⁾

Dny české kultury

České besedy v Chorvatsku už více než deset let pořádají Dny české kultury, což je další kulturně-společenská akce české menšiny v Chorvatsku. Na této akci se prezentuje a propaguje česká kultura. Jedná se především o tradiční kulturu, tedy lidové tance, zpěv a dechovou hudbu, českou gastronomii a staré zvyky a řemesla. Je to také příležitost k mnoha setkání krajanů z celého Chorvatska.

Informátor č.1 uvedl, že některé spolky se snaží v rámci Dnů české kultury propagovat i soudobou českou kulturu a to například promítáním českých filmů či představováním českého kulturního dědictví.

Dny české kultury byly poprvé pořádány v roce 2003 českou obcí Bjelovar, od té doby je s podporou Svazu Čechů a Rady pro národnostní menšiny Republiky Chorvatska organizují České besedy Daruvar, Sisak, Virovitica, Dubrava, Rijeka, Nová Hradiška a mnoho dalších. Informátor č.2 uvedl, že se v poslední době snaží spolky o jakési tematické vymezení, a tak se například v Horním Daruvaru konají Dny bramboráků, v Prekopakře Knedlíky, v Dežanovci Dny kukuřice, atd.²¹⁾



22)

Etno den

Mezi dnes velmi oblíbenou tradiční akcí patří Etno Den v Ivanově Sele. Etno den je jednou z méně formálních akcí s lidovou atmosférou. Díky této akci jednou za rok ožívá tradiční česká zábava. Lidé zpívají a tancují, ve vzduchu je cítit vůně piva, buchet a bramboráků. Hostitelé připraví bohaté občerstvení a největší zájem je vždy o možnost opéct si chutný párek nad otevřeným ohněm. Takto popsal informátor č.2 atmosféru akce v nejstarší krajanské osadě v Chorvatsku.

Krajanské zpěvánky

Hudba se také oslavuje na Krajanských zpěvánky, které se začaly pořádat v roce 2001. Jedná se o

přehlídky pěveckých sborů. Informátor č.1 uvedl, že se zpívají především české lidové písně a některé skupiny zpestřují tuto akci vlastními písněmi. Přehlídka vždy končí společným zpěvem neoficiální krajské hymny Ta naše písnička česká.

Naše jaro

Informace o folklorní přehlídce Naše jaro jsme se dozvěděly především od informátora č. 1. Původně se tato akce pořádala jako slet českých dětí, na kterém se předváděla sportovní zdatnost a pořádaly se závody. První slet se konal v roce 1952 v Daruvaru a iniciátorem byl menšinový kulturní pracovník Josef Knytl. Až v 80. letech 20. století bylo Naše jaro pojato jako přehlídka dětské kulturní tvořivosti a bylo rozděleno na folklorní a divadelně-recitační část. Folklorní část se koná v polovině června a soustřeďuje dětské folklorní skupiny, které působí ve školách nebo v Českých besedách. Naopak divadelní část se koná vždy v květnu a účastní se jí malí recitátoři, divadelníci a loutkoherci z českých škol v Chorvatsku a ze škol, kde se učí čeština jako volitelný předmět.

Přehlídka české dětské písně

Informátor č. 2 se zmínil o tom, že krajské děti jsou k lásce k českým písním vychovávány odmalička. Také proto začala česká základní škola v Končenicích v roce 1972 pořádat školní pěvecký festival, který časem přerostl v celomenšinovou přehlídku dětské písně, na jejichž přípravách se podílejí jak Svaz Čechů a jeho kulturní a školní rada, tak školy, kde se vyučuje český jazyk. Festival se koná každý 2. rok a vždy shromáždí nejlepší malé zpěváky z široka daleka. Zpívají se především české lidové písně, ale stále častěji se objevují i vystoupení z pokladnice české populární hudební tvorby pro děti, a občas zazní i zcela nové, autorské písně. Jejich zpěv obvykle doprovází „festivalový orchestr“ sestavený z mladých muzikantů.

Symposium o českém jazyce

Informátor č. 1 uvedl, že péče o český jazyk patří a vždy patřila k předním úkolům jak krajských spolků, tak Svazu Čechů, škol a vydavatelství. Ve snaze ještě důrazněji upozornit veřejnost na nutnost o český jazyk více pečovat, začal Svaz Čechů ve spolupráci s Československým ústavem zahraničním z Prahy v roce 2013 pořádat Symposium o českém jazyce. Češtináři z řad menšiny a odborníci z České republiky přednášejí odborné i popularizační příspěvky.

Vonička, přehlídka folklorních souborů

Přehlídka krajských folklorních souborů, Vonička, je pořádána Svazem Čechů každý druhý rok od roku 1975, v letech, kdy se nekonají Dožínky. Informátor č. 1 uvedl, že první Voničky byly přehlídkou veškeré kulturní krajské činnosti, takže každá beseda přispívala tím nejlepším, co měla: tancem, písní nebo hudbou (sólovou i sborovou), divadelní scénkou nebo recitací, případně výstavou výtvarných prací. V poslední době se z Voničky stala přehlídka folklorních souborů, kterých je v současnosti kolem dvaceti.

5. Pohled chorvatské majority na českou menšinu

Česko-chorvatské vztahy byly v historii nejintenzivnější v 19. a na počátku 20. století. Češi i Chorvati byli po dlouhou dobu součástí Habsburské monarchie a u obou skupin se objevovaly podobné cíle politické emancipace. Po vzniku Československa a Jugoslávie v roce 1918 se vztahy mezi těmito skupinami odehrávaly v rámci širších československo-jugoslávských vztahů. Česko-chorvatské vztahy se opět obnovily v 90. letech 20. století.²³⁾ Tyto bilaterální vztahy se rozvíjejí a posilují mimo jiné i díky státní pomoci jak od Chorvatské tak České republiky na kulturní aktivity Čechů v Chorvatsku.²⁴⁾

Česká a Slovenská menšina v Chorvatsku má právo na zastoupení v chorvatském parlamentu a

společně volí jednoho poslance.²⁵⁾ Momentálně je jím již poněkolikáté Vladimír Bílek. V Chorvatsku má své postavení i Rada národnostních menšin Republiky Chorvatsko, která se snaží mimo jiné o zviditelnění menšin, také rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu na kulturní aktivity menšin a společně s vládou se snaží řešit problémy týkající se života menšin. V roce 2002 byl schválen Ústavní zákon a národnostní menšiny si tak mohly vytvořit své regionální a místní rady, které měly funkci „prostředníku“ mezi spolky a orgány státní správy.²⁶⁾ Česká menšina dále v obci Končence a městě Daruvar používá názvy obcí a institucí ve dvou jazycích, což je možné na základě zákona o použití jazyka a písma národnostních menšin, který v Chorvatsku platí.²⁷⁾

U této otázky se většina českých informátorů shodla. Informátorka č. 2 uvedla, že si podle ní Chorvaté občas myslí, že si všechny akce, které česká menšina pořádá, pořádá pouze pro sebe a vytváří tak mezi národy prohlubeň. Sama dodává, že to jejich záměrem není, avšak chápe pohled chorvatské majority. Informátorka č. 1 také uvedla, že jelikož české spolky téměř každý víkend pořádají nějaké akce, neúčastní se tak Češi akcí, které pořádá město Daruvar, jelikož se akce překrývají. To může dle jejích slov vyvolat dojem, že se Češi záměrně „vyčleňují“ a nechťejí se s chorvatskou majoritou sblížit. Informátor č. 4 uvedl, že si je vědom určité vyčleněnosti české menšiny, avšak pociťuje jako přednější udržení české kultury a zvyků.

Dva chorvatští informátoři uvedli, že o české minoritě, především té v Daruvaru, vědí, ale nevěnují ji zvýšenou pozornost. Informátorka č. 5 sdělila, že z české strany pociťuje určitou segregaci, avšak nevnímá to jako něco zásadního. Informátor č. 6 o české minoritě téměř nic nevěděl a při otázce, co si myslí o akcích, které české spolky pořádají, uvedl, že zaznamenal akorát Dožínky, ale tomuto tématu nevěnuje pozornost.

Závěr práce

Seminární práce si kladla za cíl zjistit, jaká je charakteristika české menšiny v Chorvatsku. Jedním z výzkumných témat byl pohled české menšiny na českou a chorvatskou historii. Přistěhovalí Češi měli na začátku 20. století velkou povědomost o české historii. O českých dějinách se učili na českých školách a v rámci besed. V této době se také rozvíjelo české vlastenectví, zakládaly se české spolky a školy. Chorvatští Češi brali české dějiny i za své. V současnosti se ale Češi v Chorvatsku moc o českou historii nezajímají a vědí o ní jen málo z hodin dějepisu.

Další zkoumané téma bylo o spokojenosti s tamním životem. Zkoumaní obyvatelé jsou s místním životem celkem spokojení. Jedním z problémů je malý plat, se kterým se v Chorvatsku potýkají především menší vesnice. Spousty lidí z českých osad odchází do větších chorvatských měst nebo do České republiky, kde podle nich nacházejí lepší životní podmínky. To platí především pro mladé lidi, kteří často odchází do České republiky studovat s vidinou lepších podmínek. České osady se tak pomalu rozpadají a zůstává převážně starší generace.

Další výzkumná otázka se zabývala funkcí českých spolků. Spolky slouží hlavně ke sdružování místních Čechů a k propagaci tradic a zvyků. Spolky pořádají spoustu společenských akcí, které napomáhají k zachování české kultury. Jednou z těchto kulturních akcí jsou Dožínky. Součástí Dožínek je průvod v typických krojích, doprovázen lidovými písněmi. Další významnou akcí pořádanou místními spolky je Vinodar, což je vinařský festival. K prezentaci českých tradic slouží Dny české kultury, kde jsou pouštěny české filmy a jsou představovány české tradice.

Většina Čechů v Chorvatsku žije v malých osadách. Česká menšina v Chorvatsku se snaží udržet svoji kulturu a zvyky a je zde patrná jistá segregace od chorvatské majority. Alespoň takto to vidí zástupci české menšiny. Jelikož je tato menšina velmi činná, pořádá kulturní i jiné akce, kterých se lidé účastní,

a připadá jim, že na ně může být pohlíženo jako na někoho, kdo se snaží od majoritní společnosti distancovat. K realizaci těchto akcí napomáhá mimo jiné i Rada národnostních menšin Republiky Chorvatsko. Problémem je však stále častější odchod lidí z českých osad do větších měst a menší zájem o českou historii. Kulturu však podporují četné spolky či české noviny. Jako jeden z hlavních prvků, který zabraňuje asimilaci, je jazyk. V českých osadách existují české školy, děti se mohou zapojit do velké spousty zájmových skupin, kde se s českým jazykem také potkají. I když je potřeba stále aktivně českou kulturu udržovat a snažit se předejít asimilaci, je česká menšina velmi dobře zorganizovaná a udržení kultury se jí skvěle daří.

Seznam literatury

1. BROUČEK, S. Nad výzkumem českého etnika v zahraničí. *Český Lid*. 1990, 77(3), s. 129-138.
2. *Česká beseda Daruvar: 1907-2018: 111 let krajaškého spolku*. Daruvar: Jednota, 2020, 144s., ISBN 978-953-8263-02-6.
3. DUGAČKI, V. The Czech minority between globalism and monarchism. *Review of Croatian History*. 2012, VIII (1), s. 37-59.
4. HEROUT, V. The Cultural and Educational Activity of the Czechs in the Area of the Bjelovar-Bilogora County. *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, 2008, (2), s. 141-142.
5. KOKAISL, P., a kol. *Češi v Chorvatsku*. Praha: NOSTALGIE. 2012, 180s. ISBN 978-80-905365-1-7.
6. PAVLÁSEK, M., „Češi si vždy vybrali správnou stranu.“ Rodinné generační vzpomínání krajanů v Chorvatsku a státní politika paměti. *Národopisný věstník*. 2018, (2), 29-52.
7. PREISSOVÁ KREJČÍ, A., STANJA BRDAR, J., KOČÍ, J.. *The Czech in us: Czech education and its influence on preservation of the Czech national identity in Croatia* Národohospodářský ústav Josefa Hlávky. 2020, 159s., ISBN 978-80-88018-30-8.
8. STRANJIK, H. Czech Education as one of the most important factors in maintaining Czech minority and its mother tongue in Croatia. 2017, s. 63-76. In FILIPOVIĆ, J., VUČO, J., *Manjinski jezici u obrazovanju i učenju jezika: izazovi i nove perspektive / Minority languages in education and language learning: challenges and new perspectives*. Beograd, Filološki fakultet Univerziteta, 2017, 611s., ISBN 978-86-6153-123-1.
9. STEHLÍK, P. Czech-Croatian Relations. 2019, s. 49-83. In HLADKÝ, L., a kol. *Czech Relations with the Nations and Countries of Southeastern Europe*. Zagreb: Srednja Europa, 2019, 409s., ISBN 978-953-8281-08-2.
10. TKALEC, M. History matters: development and institutional persistence of the Habsburg Military Frontier in Croatia. *Public Sector Economics*. 2020 44(1), s. 117-145.

Internetové zdroje

1. *Dny české kultury v Bjelovaru* [online]. Jednota, 2018 [cit. 10.6.2022]. Dostupné z WWW: <http://www.jednota.hr/index.php/cz/jednota-clanci/item/5250-dny-ceske-kultury-v-bjelovaru>
2. *Dožínky* [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/historie/dozinky>
3. *DOŽÍNKY*. [online]. Daruvar Voli Život, 2018 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z WWW: http://www.visitdaruvar.hr/dozinky.aspx?fbclid=IwAR2U2m2xXIXWYAYiqIbE3ztk8JBD4FGmjlxgYa2q-dAgwWrK7sQ_skds-Q
4. *Historic map of the military frontier of Austria-Hungary, also named Krajina, and of Vojvodina* [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie, 2004 [cit.4.7.2022]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojenská_hranice#/media/Soubor:Militargrenze,_Wojwodowena_un_d_Banat.jpg
5. KOČÍ, J. *Cesta k zachování národní identity chorvatských Čechů na Daruvarsku od počátku 20.*

- století do současnosti* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z WWW: <https://theses.cz/id/go0v1j/33603809>. Disertační práce. Univerzita Palackého V Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc., prof.
6. OLECKÁ, I., IVANOVÁ, K. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti* [online]. Moravská vysoká škola Olomouc, 2012 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z WWW: https://www.researchgate.net/profile/Ivana-Olecka/publication/47354706_Metodologie_vedecko-vyzkumne_cinnosti/links/581795c908aefbed6c33ba7/Metodologie-vedecko-vyzkumne-cinnosti.pdf
 7. SKOTÁKOVÁ, J. *Interkulturní komunikace daruvarských Čechů* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2018 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z WWW: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/30985/1/Skotakova.pdf>
 8. *Stěhování*. [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/historie/stehovani>
 9. *Svaz Čechů v RCH*. [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/svaz-cechu-v-rch>
 10. *Turistička zajednica* [online]. Mojportal.hl, 2021 [cit. 17.6.2022] Dostupné z WWW: <https://www.mojportal.hr/aktualno/daruvar-ce-imati-vinodar-i-ove-godine-prijavite-svoje-sortu-vi-na-mozda-osvojite-vrijedno-priznanje/>
 11. TURK, T. *Identita českých komunit v Chorvatsku v první polovině 20. století*. [online]. Karlova univerzita. Diplomová práce, 2012 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/48062>
 12. VALCOVÁ, M. *Identita českého etnika v Daruvaru v kontextu politiky*. [online]. Univerzita Pardubice. Diplomová práce, 2008 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://dk.upce.cz/handle/10195/29955?locale-attribute=cs>
 13. *Vinodar 2022*. [online]. Daruvar voli život, 2022 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <http://www.visitdaruvar.hr/vinodar-2022.aspx>
 14. *Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor*. [online]. Narodne novine, 2003 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_04_69_817.html
-

Počet shlédnutí: 446

1)

PAVLÁSEK, Michal. „Češi si vždy vybrali správnou stranu.“ Rodinné generační vzpomínání krajanů v Chorvatsku a státní politika paměti [online]. 2018. Brno, 2018, 29-52 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://www.academia.edu/44351140/_Češi_si_vždy_vybrali_správnou_stranu_Rodinné_generační%AD_vzpom%ADnán%AD_krajanů_v_Chorvatsku_a_státní%AD_politika_paměti_The_Czechs_Always_Chose_the_Right_Side_Family_generational_remembering_of_expatriates_in_Croatia_and_the_state_politics_of_memory_

2)

SKOTÁKOVÁ, J. *Interkulturní komunikace daruvarských Čechů* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2018 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z WWW: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/30985/1/Skotakova.pdf>

3)

TURK, T. *Identita českých komunit v Chorvatsku v první polovině 20. století*. [online]. Karlova univerzita. Diplomová práce, 2012 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/48062>

4)

KOČÍ, J. *Cesta k zachování národní identity chorvatských Čechů na Daruvarsku od počátku 20. století do současnosti* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2019 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z WWW: <https://theses.cz/id/go0v1j/33603809>. Disertační práce. Univerzita Palackého V Olomouci, Filozofická

fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc., prof.

5)

OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. Metodologie vědecko-výzkumné činnosti [online]. Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s. Olomouc, 2012 [cit. 2022-05-25]. ISBN 978-80-87240-33-5. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Ivana-Olecka/publication/47354706_Metodologie_vedecko-vyzkumne_cinnosti/links/581795c908aefbed6c33ba7/Metodologie-vedecko-vyzkumne-cinnosti.pdf

6) 8)

Stěhování. [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW:

<https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/historie/stehovani>

7)

TKALEC, M. History matters: development and institutional persistence of the Habsburg Military Frontier in Croatia. *Public Sector Economics*. 2020 44(1), s. 117-145.

9)

Historic map of the military frontier of Austria-Hungary, also named Krajina, and of Vojvodina [online]. Wikipedie: Otevřená encyklopedie, 2004 [cit. 4.7.2022]. Dostupné z WWW:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojenská_hranice#/media/Soubor:Militargrenze,_Wojwodowena_und_Banat.jpg

10)

BROUČEK, S. Nad výzkumem českého etnika v zahraničí. *Český Lid*. 1990, 77(3), s. 129-138.

11)

Svaz Čechů v RCH. [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW:

<https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/svaz-cechu-v-rch>

12)

Zápis o založení České besedy v Dolním Daruvaru Zdroj: Česká beseda Daruvar 1907-2018. ISBN 978-953-8263-02-6.

13)

Česká beseda Daruvar 1907-2018. ISBN 978-953-8263-02-6.

14)

PREISSOVÁ KREJČÍ, A., STANJA BRDAR, J., KOČÍ, J.. The Czech in us: Czech education and its influence on preservation of the Czech national identity in Croatia *Národohospodářský ústav Josefa Hlávky*. 2020, 159s., ISBN 978-80-88018-30-8.

15)

STRANJIK, H. Czech Education as one of the most important factors in maintaining Czech minority and its mother tongue in Croatia. 2017, s. 63-76. In FILIPOVIĆ, J., VUČO, J., Manjinski jezici u obrazovanju i učenju jezika: izazovi i nove perspektive / Minority languages in education and language learning: challenges and new perspectives. Beograd, Filološki fakultet Univerziteta, 2017, 611s., ISBN 978-86-6153-123-1.

16)

Dožínky [online]. Svaz Čechů v Republice Chorvatsku [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW:

<https://www.savez-ceha-rh.hr/index.php/cz/onas/historie/dozinky>

17)

DUGAČKI, V. The Czech minority between globalism and monarchism. *Review of Croatian History*. 2012, VIII (1), s. 37-59.

18)

DOŽÍNKY. [online]. Daruvar Voli Život, 2018 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.visitdaruvar.hr/dozinky.aspx>

19)

Vinodar 2022. [online]. Daruvar voli život, 2022 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW:

<http://www.visitdaruvar.hr/vinodar-2022.aspx>

20)

Turistička zajednica [online]. Mojportal.hl, 2021 [cit. 17.6.2022] Dostupné z WWW:

<https://www.mojportal.hr/aktualno/daruvar-ce-imati-vinodar-i-ove-godine-prijavite-svoje-sorte-vina-mozda-osvojite-vrijedno-priznanje/>

21)

Dny české kultury v Bjelovaru [online]. Jednota, 2018 [cit. 10.6.2022]. Dostupné z WWW:
<http://www.jednota.hr/index.php/cz/jednota-clanci/item/5250-dny-ceske-kultury-v-bjelovaru>

22)

CROAT, Fraxinus. Dny české kultury v Bjelovaru v roce 2013. In: Wikipedia: the free encyclopedia[online].[cit. 2022-06-17]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Dny_české_kultury_%28Bjelovar%29#/media/Soubor:Dani_ceske_kulture_Bjelovar.jpg

23)

STEHLÍK, P. Czech-Croatian Relations. 2019, s. 49-83. In HLADKÝ, L., a kol. Czech Relations with the Nations and Countries of Southeastern Europe. Zagreb: Srednja Europa, 2019, 409s., ISBN 978-953-8281-08-2.

24)

HEROUT, V. The Cultural and Educational Activity of the Czechs in the Area of the Bjelovar-Bilogora County. Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, 2008, (2), s. 141-142.

25)

Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor. [online]. Narodne novine, 2003 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2003_04_69_817.html

26)

VALCOVÁ, M. Identita českého etnika v Daruvaru v kontextu politiky. [online]. Univerzita Pardubice. Diplomová práce, 2008 [cit. 2022-06-10]. Dostupné z WWW:

<https://dk.upce.cz/handle/10195/29955?locale-attribute=cs>

27)

KOKAISL, P., a kol. Češi v Chorvatsku. Praha: NOSTALGIE. 2012, 180s. ISBN 978-80-905365-1-7.

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/ls2022:cesi_v_chorvatsku

Last update: **04/05/2026 10:40**